

פרק ו

הלכה א (בדפוסי המשנה: הלכה א-ב)

משנה

שלשה עשר שופרות, שלשה עשר שולחנות, שלש עשרה השתחויות היו במקדש. של בית רבן גמליאל ושל בית רבי חנניה סגן הכהנים היו משתחוים בארבע עשרה. והיכן היתה יתירה? כנגד דיר העצים, שכן מסורת בידן מאבותיהן ששם הארון גנוז.

מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק, וראה את הרצפה שהיא משונה מחברותיה. בא ואמר לחבירו. לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו, וידעו בייחוד ששם הארון גנוז.

תלמוד

"שלשה עשר שופרות" כול'. - תני: השופרות הללו עקומות היו, צרות מלמעלה

אור לישרים

פרק ו

הלכה א (בדפוסי המשנה: הלכה א-ב)

משנה

שלשה עשר שופרות - תיבות בצורת שופרות, והן מפורטות להלן במשנה שבהלכה ה, שלשה עשר שולחנות - המפורטים להלן במשנה שבהלכה ה, שלש עשרה השתחויות - שלושה עשר מקומות שהיו משתחוים בהם, המפורטים להלן במשנה שבהלכה ב-ג, היו במקדש - אגב עניין השופרות, שנשנה כאן משום ששניים מהם היו לשקלים, מונה התנא גם שאר דברים שהיו מהם שלושה עשר במקדש. של בית רבן גמליאל (הזקן), ראש בית הדין הפרושי בירושלים בתקופה שלפני החורבן) ושל בית רבי חנניה סגן הכהנים (תנא בדור הראשון) - אנשי ביתו של רבן גמליאל הזקן ושל רבי חנניה סגן הכהנים, היו משתחוים בארבע עשרה - מקומות במקדש. והיכן היתה יתירה - היכן היתה ההשתחויה הארבע עשרה? כנגד דיר העצים (מחסן העצים שבמקדש) - מול הלשכה שבה היו מונחים העצים לצורך המזבח (דיר הוא מקום בלתי מקורה המוקף מחיצה. דיר העצים היה בזווית צפונית מזרחית של עזרת נשים), שכן מסורת (דברים שנמסרו מדור לדור) בידן מאבותיהן ששם הארון גנוז (נסתר, חבוי) - הארון, שלוחות הברית היו מונחים בו, היה גנוז שם מימי בית המקדש הראשון, ומפני כבוד הארון היו משתחוים שם.

מעשה - שהיה בימי בית המקדש השני, בכהן אחד

שהיה מתעסק - במלאכתו בלשכת דיר העצים, וראה את הרצפה (בספר "והזהיר": וראה רצפה אחת) - במקום שישב, שהיא משונה מחברותיה - שלא היתה האבן שווה לשאר אבני הרצפה, והבין שזו האבן שסילקו ממקומה כשגנזו את הארון. בא ואמר לחבירו - סיפר לו על האבן שראה ברצפת דיר העצים שהיא משונה משאר האבנים שברצפה, ורצה לגלות לו את מקומה של אותה אבן. לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה (שיצאה) נשמתו - לא הספיק לסיים את העניין עד אותו זמן שמת, ולא נתגלה מקומה של אותה אבן, שכך נגזר מן השמים שלא ייודע המקום המדויק שבו הארון גנוז, וידעו בייחוד (בבירור) ששם הארון גנוז - תחת אותה אבן בלשכת דיר העצים (מעשה זה מוכיח את שיטתם של בית רבן גמליאל ושל בית רבי חנניה סגן הכהנים. תנא קמא חולק על מקום גניזת הארון, ואינו מקבל את המעשה כעדות אמינה, או שאף הוא מודה שהארון נגנז בדיר העצים, אך אינו סבור שיש להשתחוות שם).

הפועל 'גנז' נגזר משם העצם הארמי גנז, השאול מן הפרסית ומשמעו 'אוצר, מטמון'. דברים שיש בהם קדושה ובטל שימושם משום שנתקלקלו או בלו או נטמאו או בגלל כל סיבה אחרת - חייבים גניזה.

☆☆☆

תלמוד

במשנה שנינו: "שלשה עשר שופרות" כול'.

מציעים ברייתא: תני: - שונה (התנא) / שנוי (שנויה ברייתא): השופרות הללו עקומות (בלתי ישרות) היו,